

Budapest, 1877.

38. szám.

Szeptember 20.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

A katolikus iskolaszékek.

(Cs. J.) A nagymélt. püspöki kar a kath. iskolaszéki rendszabályok megállapításakor azon szép reményt táplálta, miszerint az iskolaszékek ezen rendszabályok alapján csakhamar megalakulván az 1877/8. iskolaév kezdetén élénk és üdvös tevékenységet fejtenek ki.

Lelkünkben örültünk mi is előre azon nagyszerű lendületnek, melyet kath. iskolaügyünk ezen új intézkedés alapján nyerend, mert két nagy akadályt láttunk tanügyünk teréről elmozdítva, ugymint: a patriarchalis kezelésmódot, mely egyes lelkészek buzgalmától tette függővé a tanügy helyi állását, és azon tájékozatlanságot, melynél fogva az iskolaszékek nem ismerték fensőbb hatóságukat, sem teendőik körét, következésképp annál kevésbé felelősségüket.

De a régi pangó állapot tovább tartott, hogy sem az egy rendszabályzat kibocsátásával azonnal új alakulásnak engedjen. A kath. érdelem az összatartó kapcsolás hiánya miatt a tanügy terén annyira elgyengült, hogy nem képes lelkesedésre emelkedni s átérezni, miszerint a közbejövetele nélkül alkotott szabályok tisztán a kath. közérdek emelésére hivatják. Hogy mennyire más eredménye lett volna ezeknek, ha az autonómiát annak idejében létesíteni sikerül, talán mondanunk sem kell. Hisz a nyilvános tárgyalások, tudjuk, mily hatással vannak valamely intézmény népszerűsítésére, miután azzal mindenki foglalkozik, s még mielőtt megalkotva volna, közkívánattá válik.

Mindennek hiányát érezzük most, midőn a lapok újabb szabályzatainkról mélyen hallgatnak, a nemzet nem ismeri azokat, az egyes községek saját érdekekben

levőknek el nem ismerik, s a hívek az iskolaszéki tagok választásától távol maradnak, vagy olyan akakályokat gördítenek annak megejtése elé, hogy az ember bámulva tapasztalja, miszerint a katolikusok saját önmaguk érdeke ellen egész lelkesedéssel lépnek sikra.

Ime egy pár példa!

Egy helyen, hol eddig a kevés számú más felekezetekkel egyetemben az egész község választá az iskolaszéket, a katolikusok jogsérelmet látnak abban, hogy azt most önmaguk választhassák meg; más helyen azt vetik az alakulás elébe, hogy az eddigi kath. iskolaszék a polgári hatóságtól vette jogát s csak annak kezébe hajlandó azt letenni. Nincs érzékek a katolikusoknak saját érdekek iránt.

Valóban szép, de nehéz feladat vár e téren a lelkésznek papságra, felrázni a híveket dermedő közönyükből, s felvilágosítani őket az ügy roppant horderejéről. E feladat sokkal nehezebb nálunk, hol eddig a nép keveset törődött iskolájával s már megszokta, hogy mások gondozzák azt; hol eddig mindenki csak azután vágyódott, hogy a kormány támogatása nyeresék meg az iskolának, ma pedig meg kell győzni a népet arról, hogy az a gyámolás a kormány részéről egyenlő a kath. érdekek elejtésével. Böleselő férfiak ezt könnyen belátják, de a nép, mely a szokás keskeny kerékvágányában haladva messzebb ható látézzel nem rendelkezik, visszakívánczik az egyiptomi husos fazekakhoz, s azok mellett az eszmék diadalával vagy bukásával nem igen törődik, mert azok horderejét fel sem képes fogni.

Könnyebb a helyzet ott, hol mint péld. Angliában, a kath. érület az elnyomó protestantismus közepette oly erős, hogy ösztönszerűleg követi hivatását s amit a

képzetlen elme belátni nem bír, arra a lelkesedés könnyedén megtanítja. Ott érzik, hogy a kathol. község katolikus iskola nélkül nem lehet, s ha mégis volna, az minden ottani katolikusra megbélyegző szennyfoltot képez, melyre gondolni sem lehet pirulás nélkül. Hát az mily megrovást érdemel, midőn kath. iskolaszék vagy egyházközség maga mond le saját iskolájáról? Ez egyenes árulás a szent ügy iránt, melyet eléggé bélyegezni nem lehet.

Ily öntudatra és önérzetre kell ébresztenünk mindenütt katolikusainkat s azoknak egyháztanácsait és iskolaszékeiket, akkor minden sikerül, akkor a keeske-métiféle hivtelenség lehetetlenné válik.

I m a.

Aki nem hagyod el soha mennyországod,
S mégis minden tettem, gondolatom látod;
Aki nem hagyod el sohasem az eget,
S mégis minden helyen beszélhetni veled;
Aki látsz, tudsz mindent, a földön, az égben,
Szavamat a porból Tehozzád intézem!
Kit a királyok is borulva imádnak,
Hallgasd meg imáját legkisebb szolgáltnak.

Olyan bizalommal, szeretettel kérlek,
Mint kérné csak a föld gyermekének;
Amint imádkozott, hogy teremted Ádám,
Midőn elmerengett saját boldogságán!
Te magad mondottad: mit nevemben kértek,
Meghallgatja Atyám, meg is adja nektek:
Kit a királyok is borulva imádnak,
Hallgasd meg imáját legkisebb szolgáltnak.

Ki reá segített elérhetni vágyam,
Hogy szent felséged az oltárnál szolgáljam,
Akit jó atyámul Te rendeltél nékem
Hogy általa czéлом Te benned elérjem:
Ugy áldd meg őt — kérlek — mint hatalmad áldhat!
Hallgasd meg Istenem, hallgasd meg imámat!
Kit a királyok is borulva imádnak:
Hallgasd meg imáját legkisebb szolgáltnak.

Lócskay József.

A szultán ollója.

— Elbeszélés. —

(Folytatása és vége.)

II.

A nagyvezér csakugyan meghitta a janicsár tiszteket s az udvar legtöbb kiváló egyéniségeit fia, Baky bey menyekzőjére, melynek redzseb hó 16-án kellett végbemennie, vagyis azon napon, mely követte a szultán esti társalgását, midőn ez anyját oly lesujtó és veszélyes ajándékkal lepte meg. Abban történt megállapodás, hogy a szertartás a gyönyörű Achmedijehben, Stambul legnagyobb mecsetében, melyet 1614. évben

I. Achmed szultán márványból építtetett, legyen megtartva. Ez utóbbi uralkodó még sok egyebet is épített. Konstantinápoly sok esinos emléket köszön neki, a többek között a topkhanei kutat. Uralkodása alatt honosult meg Törökországban a dohányzás is. Keleti költők a dohányt, kávét, opiumot s bort az élvek világában »a négy elemnek«, a kényelem szofáján »a négy vánkossnak« nevezik; az ulemák ellenben sokkal találóbban a kéljégés sátra négy oszlopának, az ördög négy segédének mondják. Achmed khán is ez utóbbi nézetet látszott osztani; mert, hogy legalább ama sáturnak egyik oldalát lerontsa, s egygyel a segédek számát kevesbítse, megparancsolta, hogy birodalma egész területén minden koresma leromboltassék, minden boros, vagy egyéb szeszes italt tartalmazó hordó öszszetöréssék.

Tehát Achmed pasa, I. Ibrahim szultán jobb keze, a birodalom kardja s a királyi méltóság visszaállítója, minden készüléket megtett, hogy mesés fénynyel ülje meg azon öszszeköttetést, melybe családjá az uralkodó-évvél lépni fog. Már kora reggeltől fogva beláthatlan néptömeg sereglett öszsze Stambul utczáin, a külvárosokban, kivált Pera- és Galatában.

Midőn az ifju nászpár menete Achmed palotáját elhagyta, a nép ajkáról a bámulat nyilatkozata hangzott el; — oly nagy volt a meglepetés a pazar költségek ezen országában azon határtalan fény láttára, melyet az első miniszter kifejtett. Apródok, inasok, rabszolgák vetekedtek diszre nézve az urak tömegével, kik Baky beyt környezték. De csak akkor, midőn az ara előtűnt, ezer rabszolga-, fehér eserkesz- s fekete afrikai nőtől környezve, kik esecsebecsés diszitmények-, arany himzetű selyemszövetekkel ellátva vitték drága kosarakban a ritka virágokat s a császári nászkineseket; midőn látták a galatai szerájl apródjait, a vezéreket s a kapudán basit, kik pazarul felszerelt lovaikon csillagként fénylettek; midőn megpillantották a kis nyolcezves hercegleányt hordszékében fehér marlyflorba öltözve, a csodálat örjögéssé fokozódott.

A rabszolgák szorgalmasan nyultak bársonyerszényeikbe s telt marokkal szórták a tömeg közé az aranyat. A bohócok egész csoportja gondoskodott a nézők mulattatásáról. Gitár, trombita és csörgetyűk zenecsportjai versenyeztek művészetekben. Szóval oly hullámzást, tolongást, zajt és kuszátságot lehetett itt most észrevenni, minőről nekünk éjszakibb lakóknak fogalmunk is alig van. Gondoljuk még hozzá a keleti nap izzó sugarait, melyek égetőleg hullanak a tömegre; képzeljük ide az ég tiszta, mély kékjét, foglaljuk öszsze ezen hullámzó tömeg képeit, ezen virágot, ezen színvegyületet játszó jelenetet egy keretbe, s azt fognók hinni, hogy az »ezer egy éjszaka« varázsának hatását érezzük.

Amint a két menet, mely már egygyé olvadt, az Achmedijehből kijött, a Bosporus-mellék egyik palotájának tartott. Itt egy óriási kertben, melyben az ázsiai Flora öszsze gazdagsága feltárul, hol csodaszép szökőkutak öntötték vizöket bronz és márvány medencékbe, voltak a lakomára felszerelt asztalok elhelyezve.

Amint a janicsártisztek kissé különvált csoportban

a nagyvezér palotája felé vették utjokat, vezérok felé a dervis-mevlevi egyszerű öltözkéiben egy férfiú tartott és őt tiszteletteljesen üdvözlé.

— Tiszteletreméltó dervis, — mondá az aga, miközben kezét előbb a földhöz, aztán szívéhez, szája és homlokához érintette, — miben lehetek neked vagy a tieidnek szolgálatára?

— Aga, a halottak mit sem tehetnek érettem.

— A halottak? ismételte a tiszt mosolyogva. — De hisz társaim és magam is csak élők vagyunk tán, nagyon élők.

A titokteljes dervis, ki nem volt más, mint Molla-Husszein, változatlan hidegvérűséggel felelt:

— Minden lépés, melyet tesztek, téged és bajtársaidat közelebb visz a halálhoz.... S ha most rögtön vissza nem fordultok, a lemenő nap ma utoljára süt hulláitokra.

— Legyen Isten akaratja!

— Átkozott legyen a férfi, ki vendégeinek eselt vet, ki titokban szolgálának törét élesíti, ki mérget kever az italba, melyet nektek nyújt!

— Mit? Achmed pasa —

— Engedelmeskedjete az Izlam uralkodója magas parancsának. Forduljatok meg nyomban, janicsárok, hacsak nem akarjátok, hogy a szent Stambul minden utczáján özönnel folyjon a vér.

Az ámulást, melybe ezen fenyegető szavak ejtették a janicsár agát, felhasználta az álnok dervis s tova illant. Az aga közölte barátjaival ez új híradást s anélkül, hogy csak egy pillanatot is vesztek volna, megfordultak és Szolimanijah, a »Diszes Szolimán« mecesetje felé siettek. Ezen gyönyörű épület, egyetlen a maga nemében; különösen ékítményeinek gazdagsága s a részletek befejezett tökélye által tűnik ki.

A janicsár tisztok a meceset csarnokának első osztályába gyülekeztek. Rögtön katonáik után küldtek, kik haladéktalanul nagy tömegben jelentkeztek. Ekkor a meceset szónoka által előhívták a muftit, ki rögtön az ulema-testületet idéztette maga köré és egyesült a janicsárokkal. Ami most következett, az viharos gyűlészés volt, melynek hosszas és zajos tanakodásait alig adhatnók vissza élethűen.

Az értekezlet eredménye a nagyvezér Achmed pasa letétele lett, ki mint a szultán rossz tanácsosa volt vádolva. De még az is szóba jött, kit jelöljenek ki utódjául; izgatott tanácsülés után el lett határozva, hogy a vezérség az aggastyán Mohamed pasának jusson osztályul, ki már különben is magas államéltőségeket viselt.

Az új vezér erre Ibrahim szultánhoz indult. Vele kemény szóváltásba keveredett; de végül, hogy a katonaság és papság lázadását elfojtsa, beleegyezett a szultán; adják át a pecsétet Mohamednek és ruházzák át reá a vezéri hivatalt; kikötötte azonban a föltétet magának, hogy befolyása egész sulyát mérlegbe vesse, hogy Achmed pasát, ki már a lázadók kezébe került, kimentse.

Az új vezér ehhez tartva magát, Szolimán mecesetjébe indult s közvetítőleg lépett fel. Rá azonban senki sem hallgatott. A janicsár aga azt követelte, hogy

Achmedet ne csak halál érje, hanem egyenesen Ibrahim szultán parancsára történjék meg kivégeztetése.

A nagyvezír ismét a padisához ment és tudtára adta lépésének eredménytelenségét.

— Mit! — kiáltott Ibrahim a dühtől meglepetten, azt követelik legjobb barátaim egyikét áldozzam nekik. S te vagy az, te, kit jótéteményeimel halmoztalak el, te vagy okozója e zendülésnek!

Megragadta az aggot hosszú, fehér szakállánál fogva, földhöz esapta, s könyörtelenül rugdosá.

— Előbb fogsz itt megdermedni! — kiáltott a szultán a dühtől önkivületi állapotban. — S aztán nem is akarlak vezéremül megtartani... Semmirekellő vagy. Nyomban küldd vissza a pecsétet a muftinak vagy átadatlak a szerájl némainak s az ő hurokjuk majd rövidre találja kimérni életed napjait!

Az ijedségtől esztét vesztve megigérte Mohamed pasa, hogy engedelmeskedni fog és sietett a zendülőknek megvinni a szultán parancsait. A janicsárok azonban megnyugtatták a minden tagjában reszkető aggot és Szoliman mecesetjébe vitték.

A fölkelés minden pillanatban növekvőben volt. Többé nem voltak meglegedve Achmed pasa letételével, hanem a hívők urát is trónvesztetté akarták tenni és fiainak valamelyike által foglaltatni el helyét. — A tömeg, melyet az anyaszultánmó fizetett, a janicsárfőnök vezetése mellett hatalmába kerítette Konstantinápoly kapuit.

Ibrahim kincstárnokát küldte békítőül a tömeghez és felszóltatta, hogy oszoljanak szét. De válaszul kinyilváníták, hogy csak három feltét mellett hajlandók engedni: ha eltörli a szultán a hivatalok áruba-bocsátását, a kegyenczeket eltávolítja — és életétől fosztja meg Achmedet.

Achmed most megszökött és háremében zárkózott el. De mivel itt nem érezte magát biztosnak, nőnek öltözködött s így jutott el egyik barátja, Deli-Barader lakására. Egy muzhur (törvényszolga) nyomon követte őt, s midőn Delihez betérni látta, sietve elárulta őt a pecsétöröknek. Ezek Delihez futottak, ki tagadásba vette, minttha tán ő Achmedet magánál rejtegetné. S csakugyan ez utóbbi Hadzsi-Bedzámnál, egy másik barátjánál keresett menedéket, de nem talált; mert a barátság legszentebb kötelmeinek mellőzésével Mohamed pasa poroslóinak kiadatott.

Midőn az egykori államminiszter, katonáktól környezve, az új nagyvezérhez érkezett, ez őt a jóakarattal minden külső jeleivel fogadta s felkelt, hogy átkarolja. Achmed Mohamed pasánál élete megmentéséért esedezett, ki nem kimélte a fáradságot, hogy őt megnyugtassa s biztatta őt, hogy talán a zendülő csapatokat pénzzel sikerülni fog lecsillapítani.

Ekközben az új nagyvezér kérelmét fejezte ki a muftinál (törvénymagyarázat feje): mondaná ki a fogoly sorsa felett a döntő ítéletet. Achmed, kit két hü szolgájával magára hagytak, csakhamar, Mohamed egyik követét látta bejöni, ki kincseinek jegyzékét kívánta tőle. Hétezer zechinát adott neki ura részére.

Alig, hogy a követ távozott, eljöttek Achmed pasáért, hogy kivégezzék. Kérelme és ellenszegülése dacára a város kapujához feszítették s megfojtották.

Holttestét az Atmejdamba (lovarda) vitték, hová a katonák nem sokára Rumelia főbirójának, Muslihud-dinnak véres hullájával megérkeztek, kit megvesztegethetősége és kicsapongásai a hadsereg rémivé tettek.

Amint Achmed testét a lovardából kiczípték, a janicsárok egyikének azon furesa ötlete jött, hogy ő az exnagyvezér husát darabonként tiz aszperért fogja elárusítani. Ezen mérsáros, vagy ha úgy tetszik, új divatu orvos ugyanis azt állította, hogy a véres darabok kitűnő gyógyszert képeznek idegbántalmak ellen. Amint Achmed holttestének gyógyerejéről a nép értesült, késsel kezében futott össze s osztozkodott a maradványból. Ezen esemény következtében kapta Achmed a történelemben a »hezarpare« azaz »ezer darabra szeldelt« melléknevet.

Ekközben Mekka egykori biráját, Begazi-Hasszen-effendit a szultánhoz küldték, hogy őt felszólítsa, miszerint magát csapatainak megmutassa; de nem volt képes rábírni.

Az özvegy szultánné a lázadók meghívása következtében a mecsetbe ment s amint látta, hogy a janicsárok, ulemák és szofták határozatán többé változtatni nem lehet, előhozatta unokáját s jóllehet csak hét éves volt, általános felkiáltással az ottománok császárajának kiáltották ki.

Erre a szilidar, esokadar és bosztandzi-basi a vezérek és ulemák kíséretében I. Ibrahimhoz indult, hogy letételét s a fia, Mohamed trónra emelését neki megvigye. Ibrahim sokáig értekezett velök; szemrehányással és átkokkal halmozta el őket. Végül, midőn belátta ellenszegülésének sikertelenségét, megadta magát e szavakkal:

— Hisz ez homlokomra volt írva; Allah rendelése ez.

III.

Tíz nappal utóbb a trónvesztett szultán ugyanazon szőrmeikkel diszitett teremben időzött Molla-Huszein kegyenczével, melyben elbeszélésünk kezdődött. De ez utóbbi már nem volt többé ama meghunyászkodó, csuszó rabszolga, ki a zsarnok minden szeszélyének simulékonyan meghódolt. A fogolylyal szemben főnhéjazó bizalmassággal viselte magát, mintha csak vele egyrangú lett volna s ezen kihívó merészségével akarta megboszulni engedékenységét és szegyeteljes megalázódását, melyet eddigelé mutatott.

Az ex-szultán levert, halvány és eltorzult volt; nem bírt többé ama büszke arcz kifejezéssel s a próféta örökösének fenséges magatartásával. Turbánján nem viselt kócsagtollakat, az aranynyal himzett selyem káftán helyett pedig egyszerű barna tunika volt rajta. Bajusza nem volt oly ékesen pödörve, kezei nem játszottak a esibuk hosszú s gyémánttal ékitett szárával. Az olajfa asztalon sem fegyver, sem jéggel s válogatott italokkal telt edények nem foglaltak helyet.

Az ajtóknál és külső folyosókon katona örök voltak felállítva.

Az ablak vörös korongján napsugár hatolt be s vérszínű fényt hintett az exszultán arczára, ki nyugtalanul forgolódott oroszlánbőrén.

— Lássá, hová vitték önt hibái és bűnei, mondá a barátság hangján a trónvesztett fejlemnek, hálátlan kegyence. — Mit tett tiz éves uralkodása alatt?... Semmit!... Siralmas semmiségében mutatta be magát, tehetség, erély nélkül.... Átengedte magát mindenféle kicsapongásnak... Oly sok rabszolgára volt szükség, hogy szeszélyének tömjénezen, hogy azok ára két ezer piaszternyi nagy összegre emelkedett.... A kéjeknek féktelen élvezete lép- és nehézkört vont maga után.... Megfojtatta rokonait, barátait kivégeztette... Tekintsen szét maga körött: — nem maradt védője, hű szolgálja! Mind elfutottak; én magam vagyok csak itt, de már én is távozóban vagyok innét; mert Isten megelégette immár büntényeit, utolsó órája ütött!

— Dzsindzsi! mondá Ibrahim paraszos hangon, — én félek.

— Igen, csak reszkessen! folytatá Dzsindzsi kevélyen. — Már látom, mint szaggatják szét arczát a varjak a kioszk küszöbén! Csak remegjen; mert éje elkelgett s Isten keze sulyosan nehezedik fejére!....

A szultán felemelte fejét s hirtelen gunyosan viszonozá:

— Dzsindzsi, vigyázz magadra! Testedet az ölyvek marezangolják majd szét; közönséges husod ebeknek fog lakomául szolgálni;... Hallgasd csak: — a katonák zugnak mert gyermek kormányozza őket. Hatalmam visszaállítását követelik. Musztafa khán kétszer volt szultán! letették és ismét megválasztották. Csak a halál sújthatja le fejemről a próféta fiainak zöld turbánját. Szomjazom!

Az orvos Ibrahim panaszos, kétségbeesett hangja által nem engedte magát elámitatni.

— Élete már csak hajszálon függ, mondá vállvonitva; — s magam megfojthatnám egy vánkossal itt, ha akarnám vagy hurkot vethetnék nyakára.

— Csak rajta, már belefáradtam! mondá Ibrahim elkeseredve s megvetőleg.

— Nem! Ez annyi volna mint a hóhér szerepét átvenni. Ugy is el fog veszni Ibrahim; de még halála előtt hadd érezze a fájdalmakat, melyeket hibái által felidézett bajok keltenek; érezze a szegyet, hogy elég hosszant vonszolta életét, hogy egykor hitetlenek keze által veszítse el azt!

Ugyanazon pillanatban megjelent Mohamed nagyvezér a birodalom méltóságaival s egy csapat katonával a palota kapuinál. A nagyvezér oldala mellett lépdelt egy piszkos öltözetű ember szembeszökően kifejező vonásokkal és vörös szakállal. Övéen széles pengéjű kés csüngött; kezében veres selyem zsinórt tartott, mely vaspálczára volt tekerve.

Ez Kara-Ali, a szerájl hóhéra volt.

Láttára a szolgák ijedten hátráltak. Megjelenése nem jó jel volt, és senki sem akart tanuja lenni azon véres jelenetnek, melynek színtere a császári lak lenni készült.

A palota küszöbén a hóhér megállapodott: elsápadt s a nagyvezir előtt térdre hullott:

— Oh uram! mondá, én remegek. Nem merek Isten választottjához nyulni. Kiméljen meg ezen vétéségtől!

Mohamed pálezáját fölemelte és nehéz csapást mért Kara-Ali fejére — e szavakkal :

— Előre, átkozott !

A bakó ellen nem állhatott. Megdőbbenve s magán kívül követte a minisztert, ki biztos lépteit a szőrmés terem felé irányozta.

Kara-Alival, ennek segédjével s a muftival belépett. A katonák tömegesen tódultak az előszobába.

Amint Ibrahim az aggastyánt, kit ő annyira bántalmazott, észrevette, tisztán állt előtte, mi fog most történni. Látta, hogy veszve van, és ijedten fölkel. Mohamed szólni kezdett :

— Rajta, mondá a szultánhoz fordulva, — készülj a halálra, el vagy ítélve!

— Ki által? bátorkodott Ibrahim gyöngye hangon kérdezni.

— Mindazok által, kiknek te elrablád becsületét és életét; s ilyenek számosan vannak.

Ibrahim pillanatra megállapodott és úgy látszott, gondolkodóba esett; ekkor fölemelte homlokát és gyugalommal s méltósággal így szólt :

— Mintegy tíz évig kormányoztalak titeket... Ha hibákat követtem el, ti is hasonlóan vétkesek vagytok benne, mint én; ti, kik hizelegtetek, ahelyett, hogy jó tanácsot osztottatok volna. Gyilkoljatok meg; de vérem reátok és véreitekre száll.

— Kara-Ali, ez a ember tied!

A bakó szánakozó tekintetet vetett áldozatára, de nem merészelt felé közeledni.

— Kara-Ali öld meg őt! mondá a mufti és elfordult.

Ibrahim a dívánra hanyatlott s panaszos hangon sóhajtott : Nincs hát senki azok között, kik kenyereket ették, senki, ki megoltalmazna? Dsindzi? Molla-Husszein, ezen szörnyek ki akarnak végezni! — Kegyelem! — kegyelem! — Lásd, Abdurrahim, mondá a muftihoz fordulva, — Jusszuf pasa azt tanácsolta nekem, hogy téged mint afféle árulót végeztessék ki. Nem gyilkoltattalak meg, s most azt parancsolod, hogy ez ember itt megöljön! — Olvasd a koránt, Allah szavát, mely a kegyetleneket és igazságtalanokat kárhoztatja.

Ezek voltak utolsó szavai. Minden kérése hasztalan volt, s miközben kétségbeesésének az ottomán nép

ellen intézett gyalázás- és átkozódásokban keresett könnyebbülést, a bakók rája rohantak.

Kétségbeesett harc keletkezett. A szultánt földre terítették; érezni kezdte, hogy a végzeteljes veres zsinór feléje hajlik, mely csakhamar nyaka köré kigyózott. Ekkor a boltívek átható kiáltás- és hörgéstől viszhangzóttak.

Erre a bakók eltávoztak, miközben áldozatukat haláltusában hagyták.

Ezen borzalmas jelenet tanui iszonynyal fordíták el szemeiket. Abdurrahim mufti azonban ég felé emelte kezét s ünnepies hangon kiáltotta a szokásos muzulmán szólamot :

— Allah, illahah! Mohammed raszul Allah! Egy az Isten, Mohamed az ő prófétája!

Ezen pillanatban a selyemfüggönyt egy türelmetlen kéz félrevonta s az ajtó nyílásán az özvegy szultánné lépett be.

— Már meghalt? kérdé oly hangon, mely némi félelmet árult el, habár az öreg fejedelemső vonásai részvétlenek maradtak. Egyet lépett és látta a kiszvedett tetet.

— Oh fam! mondá sohajtva és elnyomta a természet minden további nyilatkozatát. Aztán Mohamed s Abdurrahim felé fordult s mondá határozott hangon :

— Gondolatok arra is, hogy mit fognak mondani, ha tudomásra jő, hogy mi uralkodónkat kivégeztük? Mit fognak mondani ezen gyilkosságról?

A szultánné egy arany ollót vett elő, mely gyöngy-zsinóron függött oldalán és miközben azt Mohamed pasának átadta, így folytatta beszédét: Vedd ezt és mesd el a hulla üttereit, vágd fel mellét és hasítsd meg szívéit, aztán egész élteteken át azon állítással lépjek fel, hogy a szultán letétele miatt örültségbe esett s egy ily roham alkalmával végeztetett el, mely már rá nézve elviselhetlenné lett.

Kara-Alit és segédjét azonnal börzsákba dugták és a Boszporuszba dobták.

Molla Husszein mindazon vagyontól, melyet aljassága által összekapart, meg lőn fosztva. Miután egy hónapot töltött fogságban, Nubiába utazott, hogy ott parancsnoki állást vegyen át. De mivel I. Ibrahim szultán haláláról meggondolatlan nyilatkozatot tett, Mukalidzben megfojtották.

Ford. P.

T Á R C Z A.

Az üveg tudományos haszna.

Az üveg feltalálása óta mindig a művelődés fontos tényezője volt. Egyaránt fontos szolgálatokat tett azonban a tudományok felvirágzásának is. Csak vegyük fontolóra : mily nagy köszönettel tartoznak neki vegy-, természet- és csillagászatban, valamint többi ágai is a tudománynak! — Az üveg azon kiváló sajátágánál fogva, hogy magas hőfokot áll ki, a savaknak maró hatását nem érzi meg és átlátszó, mindig legjelentősb és legalkalmasabb eszköze marad a vegy- és természet-tani kísérleteknek. Üveg lombikok és csövek nélkül ma még a vegytan igen alanti fokon állana; üveg csövek nélkül a mai

könnyűséggel kezelhető légsúly- és hőmérő stb., nem igen tudjuk elgondolni. Hasonlóan nagy jelentőségű az üveg a többi természettudományi ágak óriási előhaladásaira nézve, melyek az üvegtudományi ágak tökéletesítésével karöltve jártak, mert az üveghasáb (prisma), ólom- és koronaiüveglencsék beláthatatlan nagy terjedelmű buvárlatok eszközeiül szolgáltak, elannyira, hogy joggal állithatni : miszerént a világ ránk, felfogásunkra nézve megváltozott, mintegy magasb szervezetet kapott, mióta az üvegben megtaláltuk azon műszert, melynek segítségével a megfoghatatlan, mérlegelhetetlen fénysugárt hatalmunkba kerítjük, megosztjuk, törjük, visszaverjük, melegségét, színét és természetét ismerni tanultuk, mozgásának sebességét kiszámítottuk, és megértettük, mint lehet a roppant távoli tárgyakat a szem közelébe hozni s a végtelen kicsinyt a legtisztábban láthatóvá tenni.

A fény az egyiptusiai, rómaiak és görögök előtt titok volt,

melyet még csak gyanakvás sem lebbentett fel. Először a spanyolhoni mörök vettek észre 1000. é. Kr. u. a fénytörést s arra törekedtek, hogy a szem alkatát felfogják. Alhasen mör tudós fűrészte a látás és fény természetét, kiszámította a nap- és holdsugarak törését és megkísérlette hozzávetőleg meghatározni a légkör magasságát, melynek súlyát is megmérte. Egy másik mör tudós, az orvos és bölcész, Ibn Rosd (†1037) állítólag már a napfoltokat is felfedezte, mi csakis alkalmas fénytani készülék segítségével történhetett.

Bizonyára nem lesz érdektelen, ha néhány művelődéstörténelmi részletet közlünk az üveg alkalmazásáról láttani és tudományos czélokra.

Az üveglencse legrégebb használata a szemüveg alkalmazásában jó elő. — A szemüvegek a középkorban teljesen ismeretlenek voltak és legelőször csupán a tizenharmadik század végén Olaszországban jelennek meg. — Különböző feltalálását Baco Roger, angol ferenczi szerzetesnek tulajdonítják (született 1214. Ilchesterben a sommerset-i grófságban). Annyi bizonyos, hogy ő találta fel a nagyítóüvegeket. Baco tudományossága és természeti ismeretei miatt messzeföldön ismeretes volt és tiszteltben állott. Az ő idejében a szemüvegek készítése nagyrabecsült foglalkozásnak tekintett; egy neme volt ez a művészetnek. A szemüvegek eredetileg egészen köralakúak voltak, meglehetősen nagyok és különös módon voltak a szemre alkalmazva. A kényelmes, helyesebben alkalmazott szemüveg használata tojásdad lencsékkel későbbi korra esik. Ma már a szemüvegeket gyárszerűleg állítják elő, még pedig a gyárakban fiukat és lányokat foglalkoztatnak azok köszörülésével. E munka egészen gépies; a köszörülés e célra különösen alakított csészékben történik, melyeknek mélyedése határozott gömbfölmérőnek felel meg. Ez oknál fogva egyre megy bárhol vásároljuk is szemüvegeinket; főszempont csak az, hogy két egyenlő lencse szabatosan legyen összeállítva; ez pedig csupán a gyári gyerkőcz kezétől függ; az udvari látszerészeknél csak a czég jó nevét fizetjük meg. Érdekes azon történelmi adat, hogy Baruch Spinoza, a hírneves bölcselelő, (született 1632. Amsterdamban) üvegesiszoló volt. Hítsorsosai szabados vallási nézetei miatt a zsidóközösgéből a legszigorubb alaku tilalommal kiközösítették, mire ő hogy életfentartási módot találjon, látszerészeti üvegek köszörülését tanulta meg.

A 16. század első tizedei nem igen tűntek ki az üvegnek valami figyelemkeltő és korszakalkotó alkalmazása által; de e század kilenczvenes éveiből keltezik a hőmérő feltalálását, melyet csaknem megegyezőleg Drebbel Kornélnek tulajdonítanak. Valljon nem kellene e azt inkább Galileinek köszönnünk? A biztos döntés e kérdésben még mindig nem állapítható meg. A 16. és 17. századnak volt fentartva a távcső és microscop feltalálása és ezzel valódi tudományos forradalmat ért meg. A távcső első feltalálásának története még mindig nincs eléggé felleplezve. Gerbert, francia érsek, III. Ottó császár nevelője Cordovában a mörök-nál tanult; amint Rheimsba visszatért, ott iskolát szervezett gondolkodástan, zene és csillagászat számára, és állítólag már távcsöve is volt; őrá is talált fel. Később még mint II. Sylveszter pápa is előszeretettel foglalkozott erőmű- és természet-tannal. — Fra Paolo Sarpi, hírneves szerzetes. (szül. 1552. Velencében), ki mint ember és tudós egyként kitűnt, sőt hazájának sorsát is hosszabb ideig mindenki meglegedésére vezette, több és pedig nem jelentéktelen felfedezést tett a fénytán, delezesség a vérkeringés stb. terén és állítólag ő volna a hőmérő és távcső tulajdonképeni feltalálója. Bizonyos, hogy a távcső Hollandiában a 16. század végén vagy a 17. elején lett feltalálva. Feltalálója gya-

nánt majd Metius Jakabot, a híres Metius Adrián mathematicusfiát, majd Jansen Zachart, majd Lippershey vagy Lippersheim Jánost Weselből, (mindkettő mitterburgi szemüveges) említik. Hogy azonban csak ez utóbbit illeti meg a feltalálás dicsősége, míg Jansen Zachar és atyja Jansen János a microscopot (görcsöt) találta fel 1590-ben, Van Swinden legújabb kutatásai bizonyosságra emelik.

De míg Hollandban a Lippershey által feltalált távcső tökélytelen maradt és legkiválóbb czéljaira nem használták, 1608. év táján kerültek az első hollandi távcsövek külföldre, és 1609. óta a csillagászok kezei közt találjuk azokat. Marius Simon, Galileitől függetlenül, feltalálja a Jupiter kísérőit, Schreiner a napfoltokat stb.

Galilei (szül. Pisában 1564.) minden idők nagy szellemeinek egyik kiváló szelleme, 1609. Velenczében tudomást nyert a hollandiai találmányról; erre megkísérlette önállólag, még pedig jó sikerrel egy távcső összeállítását; mely működése őt fontos eszköz második feltalálójává avatja. Galilei bemutatta találmányát Velence doge-jének; ő volt első, ki a távcsövet terjedelmes mértékben alkalmazta a csillagtanra és ezzel rövid idő alatt a legfontosabb felfedezések egész sorát eszközölte. Megfigyelésének első czélpontja a hold volt, melyben felfedezte az egyenetlen felületet s a hegyeket; azt is tanította, hogy a holdhegyek magasságát árnyékaikból lehet mérni. A hold ködfoltjait egyes csillagokra oldotta fel és gyanította, hogy az egész »tejut« is élesebb eszközökkel hasonlólag egyes csillagokra volna feloldható, mi később csakugyan igaznak bizonyult. Legfigyelemre méltóbb Jupiter trabantjainak 1610. jan. 7. észközölt felfedezése, melyeknek kiszámította pályáit és körforgási idejét. Ő volt az, ki már a Saturn gyűrűjének létezését megemlítette, anélkül azonban, hogy tökélytelen eszközével helyes képzelmet tudott volna magának alkotni. Florenczben még ugyanazon évben felfedezte Mercur és Venus fényphásisait, Mars változékonyágát, miáltal a Kopernikféle világrendszernek, melynek ő első előharczosa volt, győzelmet biztosított, mert a fönnebbi jelenség által ezen bolygónak nap körüli mozgása és utóbbi általi megvilágítása kétségen kívül lett helyezve. Fölöttebb nevezetes, hogy Copernicus számtani okok alapján állította Venus fényphásisait, anélkül, hogy állítása helyességéről meggyőződhetett volna, mivel távcső nem állott rendelkezésére.

Galilei végül Florenczben feltalálta a nagyítóüveget, anélkül, hogy tudomása lett volna a két Jansen hollandi e szakbeli találmányáról. Ez különben nem egyedül álló eset, hogy ugyanazon eszme egy időben nyer különböző helyen alakokat. Galilei legelőször 1613. és később 1633. jött a római inquisitióval összeütközésbe 1632. kiadott ily című műve miatt: »Párbeszéd Ptolomaeus és Copernicus világrendszerei felett;« ama mese azonban, mintha a hetvenéves, beteg és meggörnyedt öreget »eretnek nézetei« miatt kinozták volna, valamint a rá költött ilyszerű nyilatkozat: »És az (a föld) mégis mozog!« már anynyiszor és oly alaposan lett megczáfolva, hogy e helyen nem akarhatunk e tárgyra ismét visszatérni. Galileinek pöre befejezése után szelid fogság, illetve száműzetés lett osztályrésze. Végül azon szerencsétlenség érte, hogy megvakult. Midőn egyik szeme egészen elsötétült, a másik pedig csaknem hasznavehetlen lett, 1637. felfedezte még a hold libegését (libratióját). A nagy buvár 1642. jan. 8. halt meg kedvenc tanítványa Vincenzo Viviani karjai között.

Galilei korába esik a légsúlymérő feltalálása is, melynél az üveg ismét kitünően hasznos szolgálatot tett. A légsúlymérő feltalálására egy némely florenczi kutkészítő megfigyelése veze-

tett. Ezek t. i. megkísérelték a vizet rendkívül hosszú szivattyúval nagyobb magasságra emelni, mint előbb. De a víz a szivattyúban, dacára a folytonos gondos szivattyúzásnak, nem emelkedett fölebb mint 32 lábnyira. Ezen észrevételt közölték Galileivel, ki Toricelli tanítványát bizta meg a feltűnő jelenség kifürkészésével. Ez utóbbi 1643. a valódi okot a külső légnyomásában találta, s ezzel a barometer ki volt mutatva. Ha Toricelli magyarázata hibátlan volt, akkor a higanynak a magas hegyeken az üvegesőben alább kell szállnia, mint a síkon, mert az alatt levő lég a hegymagasára helyezett higanyra nyomást nem gyakorolhat. Pascal, ki Merenne által értesült Toricelli kísérletéről, az imént jelzett következtetésre jutott és alkalmat adott clairmont-i sógorának Perrier-nek (Auvergne-ben), hogy Toricelli kísérletét az 5000 láb magas puy-de-dôme-i hegyen ismétlje. A megfigyelés azt eredményezte, hogy e magasságban a higany 3 hüvelykkel lejjebb állott mint a hegy tövében. Toricelli magyarázata ezzel be volt bizonyítva és további alkalmul szolgált a légsúly szerinti magasságmérés feltalálására.

Az üveg történelmének áttekintésénél nem szabad mellőznünk Kepler Jánost, a mult századok leghíresebb férfiainak egyikét, a legnagyobb német csillagászt, a Kopernik-féle világrendszer tökéletesítőjét, s az új csillagászat megalapítóját. Kepler 1570. született Weil városban (más források szerint 1570. dec. 27. Magstattban, Weil melletti faluban) Württembergben. Atyja vendéglős volt. Mint oly számos, igazán nagy férfival történni szokott, az ő bölesejét a szükség és gondok ülték körül és fájdalom! mindig hű társai maradtak az életben. Arra volt ugyan szánva, hogy ágostai theologus legyen, de szabadelvű gondolkozásmódja miatt az egyházi szolgálatra alkalmatlannak nyilvánították; ezen helyzetében csillagászati naptárak készítésével küzdötte ki életfentartását. Aztán utjában állva a thübingi poros tudós parókáknak, ajánlat utján Gráczban egy mathematicai tanszéket nyert el, még pedig oly időben, midőn saját vallomása szerint a számtanból még igen keveset, a csillagászatból semmit sem tudott. Gráczban komolyan foglalkozott ezen szakokkal; azonban elüzetett és Rudolf császár meghívása következtében Prágába ment, hol Tycho de Brache oldalán kellett mint császári mathematicusnak dolgoznia. Tycho halála után ennek helyét foglalta el, de csak félfizetés mellett; még e félfizetést sem kapta rendszeren. Tizenegy évet élt át Kepler Prágában a legnagyobb szükségben; itt találta fel ama három, róla elnevezett törvényt s adta ki nagy fontosságú művét, az Astronomia novát. Oly mű ez, melyben mélyre ható vizsgálódás, terjedelmes tudományos készültség, vas szorgalom és bámulatos csoportosítási képesség egyesülnek. Mint különösen jellemzőt kell kiemelnünk, hogy Kepler művei még az akkori kor tudósaira nézve is nehezen érthetők voltak a tárgy magassága s a gondolat merész szárnyalása miatt. Maga így ír erről: Hosszas, eredménytelen erőlködés után, a legcsodásabb ismeret fénye világított meg. Itt van, átadom tanulmányaim eredményeit. Fogják-e kortársaim vagy a következő nemzedék műveimet olvasni, rám nézve közönyös. Száz év múlva bizonynyal megtalálják olvasóikat.«

(Folytatása következik.)

RÖVID HIREK.

— A király ő Felsége Kassán léte alkalmával jótékony czelokra 3500 forintot, Czepléden 2000 forintot; a petrii leégett reformatus templomra pedig segélyül 150 forint segélyt adományozott magánpénztárából.

— A királyné ő Felsége f. hó 10-dikén Gödöllőre érkezett s ott fog az ősz végeig időzni. Gödöllőn van jelenleg a király ő Felsége is.

— A belga királyné a salzburgi Mozart-albumba, a nagy zeneköltő nemrég mult ünnepélyén, fényképe alá sajátkezűleg magyarul írta oda nevét e szavakkal: »Mária Henrika, belga királyné.« Szolgáljon ez megszügyenítő például számos magyar hölgynek, kik minden alkalommal németül vagy francziául biggyesztk oda nevüket, hogy lássák az emberek, hogy ők ám francziául és németül is tudnak.

— Szeles Ferencz tördemiczi plébános m. hó 26-án, azon alkalomból, hogy az nap volt hat éve, hogy a belga királyné s József főherczeg a Balatonvidéken utazva, neki vendégei voltak, üdvözlő távsürgönyt intézett hozzájuk. Másnap a válaszok megérkeztek; mindkettő magyar nyelven s a legszívélyesebb és leghazafiasabb hangon. A belga királyné távsürgönyét a brüsszeli tárvirdahivatal egyetlen szó kivételével teljesen hibátlanul továbbította.

— Az országgyűlés hosszú szünet után f. hó 15-kén ujra megkezdte üléseit. Mindjárt az első ülésben öt interpellatiót intéztek a miniszteriumhoz a keleti kérdésben. Gróf Apponyi Albert volt az első, ki a török hősiesség iránti bámulatának kifejezést adva, Törökország sorsa iránti teljes rokonszenvének nyilvánítva, s a török birodalom integritásnak szükségét hangsúlyozva, gyönyörű indokolással kérde: hogy érvényesítette és szándékozik-e továbbra is érvényesíteni a miniszterelnök alkotmányserü befolyását a külügyek vezetésére oly irányban, hogy Szerbia tényleges beavatkozása minden eszközzel megakadályoztassék? Utána Simonyi Ernő, b. Simonyi Lajos, Helfy Ignác és Irányi interpelláltak.

— Gr. Eszterházy Dániel a nemzeti muzeumnak ajándékozta az Eszterházy-család zólyomi ágának, mely Miklós nádor testvérétől származott, egész levéltárát. Fraknoi Vilmos e napokban Pozsonyba fog utazni, hogy átvegye.

— Sarkadon f. hó 9-kén nagy ünnepélyességgel nyitották meg az új felsőnépiskolát, melyre gr. Almásy Kálmán 50 hold földet és tizezerháromszáz forintot adott.

— Schirckhuber Mór, kegyesrendi áldozár s a magyar tudományos akadémia tagja f. hó 12-dikén élte 71-dik évében jobb létre szenderült. Schirckhuber nagy tudományu és classikai műveltségü férfi volt, ki mint természettudós és természettudományi író feledhetetlenné tette nevét a magyar tudományos irodalomban. Egykor kizárólag az ő szaktankönyveit használták s ő volt uttörője s megalapítója természettudományi irodalmunknak. Negyven évnél tovább tanárkodott s mai tudósaink közül igen sokan köszönik neki ismereteiket. A tanítással már régebben felhagyott, de idejét nem töltötte tétlenül, mindig foglalkozott, s mint a rend pénztárnoka és a kormánytanács tagja tevékeny részt vett a rend igazgatásában. Számtalanon siratják, nem csak rendtársai és volt tanítványai, de nagyszámu tisztelői és ismerősei. Béke hamvaira!

— Uj »Magyar Encyclopaedia-t« szándékozik kiadni egy írókból álló társaság. Evégre első értekezletökből egy tizenhattagu szakbizottságot küldtek ki, hogy mindenekelőtt véleményt terjeszssen elő arra nézve, egyáltalán szükséges-e most a vállalatot megindítani, s ha igen, honnan lehet előteremteni a kiadáshoz szükséges sok ezer forintot. Mert hogy egy encyclopaedia kiadása Magyarországon csak nagy áldozatok mellett vihető ki, az bizonyos.

— A nemzeti muzeumot augusztus hónapban 37,011 ember látogatta.

— A Bésán-féle ösztöndíj-alapítvány igazgatójává, az elhunyt Balassa István helyébe, Rudnyánszky Ferencz ügyvédet nevezték ki.

— Négy érdekes török könyv. Galgócson az Erdődyek családi könyvtárában négy nagyon régi török könyvet találtak, melyek az ozman nemzet őseinek versebe szedett történelmét tartalmazzák. — A könyvek becsét különösen emeli az, hogy a kötés czimerei szerint a Bakács Tamás könyvtárából valók.

— Egy szolnoki szegény öregasszony tizenhárom éves fia folyamodott a király ő Felségehez, hogy vétesse föl valamely katonai intézetbe, mert szegény anyja, kinek még nyolcz gyermeke van, nem képes őt neveltetni. A cabinetirodától az a válasz érkezett a folyamodásra, hogy az idén a fiut nem vehetik föl, mert elkésett a folyamodással, de jövőre fel fogják venni; a szolnoki katonai térparancsnok azonban utasítást kapott, hogy a fiut lássa el tankönyvekkel, fizesse érte a tandíjat s adjon kellő pénzüsszeget az özvegy asszonynak a többi gyermekei nevelésére is.

— Halálozások. Marschalkó János akadémiai szobrász f. hó 12-dikén 50 éves korában. Ő faragta a lánchíd négy óriás gránitoroszlanóját s a hidoszlopok nagy czimereit és koronáit. — Hoppe Ferencz czimz. kanonok s tordai plébános f. hó 9-kén 53 éves korában. — Paunácz Mihály esztergami kanonok és aszódi prépost, folyó hó 11-kén 84 éves korában. — Sajóssy János kömlői plébános 58 éves korában.

— Heine Károly, a prágai híres sebésztanár negyvenhét éves korában elhunyt. — Az Uchatius-ágyuk titkának elárulása ügyében folytatott eddigi vizsgálatokból kitűnt, hogy Nachtachel díjnok Armani olasz konzulsági ügynökkel volt közvetlen érintkezésben, ennek adta részletenkint a leírásokat és rajzokat, valamint ettől kapta mindannyiszor a judásdíjt. Armani közölte azután az olasz követség tagjaival. Az olasz katonai attaché, Mainone őrnagy, ki egykor osztrák szolgálatban volt, nagy mértékben, compromittálva van. Kassán, hol mint a király ő Felsége jelen volt a hadgyakorlatokon, hirtelen megbetegedett s elutazott Bécsbe. Betegségének oka, mint mondják, nem más volt, mint az Uchatius-ágyu-ügyben elkövetett tette. Hogyan fog ez ügy végződni, még nem tudni. — Bécsben dr. Kerschbaumer Frigyes tanár nőül vett egy orvost, a 23 éves dr. Selkoff P. Róza kiasszonyt, ki Svájcban szerzett magának orvostudori oklevelet. — Wallersee Marie bárónét, Erzsébet királyné ő felsége unokahugát, az ifju Larisch-Mönich gróf jegyezte el. — Ischlben f. hó 15-dikén szándékoztak megülni kegyeletes szeretettel Ferencz Károly főherczeg ő fenségének, felséges urunk ősz atyjának ötvenedik ott nyaralását; a közbenjött udvari gyász miatt azonban az ünnepek elmaradtak. — Mária özvegy szász királynő halála alkalmából az udvarnál folyó hó 14-től október 2-dikáig terjedő gyászt rendeltek el.

— Niksics erős török vár azért adta meg magát a montenegróiaknak, mert ezek a városba folyó patak medrét másfelé vezették el s a védseregnek nem volt egy csepp vize sem. — Ágyurevolvert találtak fel a francziák, melyből peccenkint — ha igaz — nyolczvan gránátot lehet löni. — Thiers holttestét a Notre-dame de Lorette templomban az a lelkész (de Rolleaux marquis) szentelte be, ki egykor őt megeskette nejé-

vel. — Mária özvegy szász királynő, I. Miksa bajor király leánya, a mult héten meghalt.

Előfizetési fölhívás.

A »Kath. Hetilap«-ra még folyvást elfogadunk előfizetéseket. Bizalommal fordulunk tisztelt előfizetőinkhez s lapunk barátaihoz, kérve hogy a »Kath. Hetilap«-ot ismerőseik körében ajánlani, terjesztetni, s annak új előfizetőket szerezni méltóztatnának. Legyen szabad különösen a ft. esperes és plébános urak becses figyelmét fölhívni azon körülményre, hogy a nagyméltóságú főpásztorok már évek előtt kegyesen megengedni méltóztattak, miszerént a »Kath. Hetilap« az illető egyházközségi pénztárból is megrendelhető.

A lap előfizetési ára: **Égész évre 4 forint; félévre 2 frt. negyedévre 1 forint.** Gyűjtőknek 8 előfizető után egy tiszteletpéldány jár. Az előfizetések a Szent-István-Társulat igazgatóságához küldendők. (IV. ker. Lövész-utca 11. szám.) Teljes számú példányokkal még rendelkezünk.

Ágoston Antal

felelős szerkesztő.

Hirdetések.

A Pesti Oltáregylet szállítója.
Magyarhonban

legbővebben felszerelt gyári-raktár

Misemondó ruhák

és egyházi-szerekkel

római katolikus és görög rítusban.

Misemondó-ruhák,

Dalmatikák, pluvialék,

albák, rochette,

zászlók, lobogók stb.

Monstranzok, kelyhek,

ciboriumok, füstölők,

lámpák, gyertyatartók,

tüzaranyozott, chinaezüst-

és próba-ezüstből.

PONTIFICÁLÓ ESZKÖZÖK

leggazdagabb kiserelésig.

OBERBAUER ALAJOS,

váci-utca 15. szám, Budapest.

(38—52.)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Ágoston Antal.**

Budapest. 1877. Nyomatott az Athenaeum nyomdájában (Ferenciek tere Athenaeum-épület.)